

Dobrze, że jestem w „PLASTYKU”.

Co mi sprzyja, co rozwijam ucząc się w PLSP?

opracowanie – Elżbieta Olejniczak – psycholog PLSP w Zduńskiej Woli

- Bibliografia:
- Lowenfeld V., Brittain W.L., *Twórczość, a rozwój umysłowy dziecka*, Warszawa 1977.
- Popek S.L., *Psychologia twórczości plastycznej*, Kraków 2010.
- Popek S.L., *Analiza psychologiczna twórczości dzieci i młodzieży*, Warszawa 1978.
- Marciniak T., *Plastyka zwierciadłem i wizją świata w życiu dziecka*, w: *Sztuka dla dzieci szkolnych. Teoria – recepcja – Oddziaływania*, praca zbiorowa pod redakcją M. Tyszkowej, Warszawa – Poznań 1979.
- Szuman S., *O sztuce i wychowaniu estetycznym*, Warszawa 1969.

Cechy osobowości kształtowane przez proces tworzenia artystycznego

- **Orginalność** – poszukiwanie niepowtarzalnego wyrazu postawy wobec problemu, obiektu;
- **Wielosocjacyjność** – przechodzenie od jednego do kolejnego rozwiązania;
- **Elastyczność** – dostrzeganie wieloaspektowości każdego zjawiska;
- **Stale dążenie** – w poszukiwaniu różnorodnych rozwiązań problemu, zadania;
- **Wszechstronność** – przewyciężanie jednostronnego rozwoju osobowości.

Rozwój zdolności plastycznych nastolatków (etap fizjoplastyki)

- **11 – 14 r.ż.** - średni wiek szkolny (V kl. szk. Podst. - I kl. gimn.), może być okresem kryzysu twórczości plastycznej, ale także różnicują się typy myślenia młodzieży na konwergencyjne (odtwórcze) oraz dywergencyjne (twórcze), może nasilać się krytycyzm hamujący odwagę oraz tendencja do realizmu, a nawet naturalizmu.
- **Od 15 r.ż.** - starszy wiek szkolny (II – III kl. gimn.); wg M. Debese mija „okres burzy i naporu”, zaczynają się gruntować zainteresowania i potrzeby psychiczne, młodzież wchodzi w „wiek estetyczny”, myślenie ma charakter abstrakcyjny, a wyobraźnia bardziej się konkretyzuje; silna emocjonalność uczucia wyższe (moralno – społeczne, estetyczne). Część osób ponownie zaczyna się interesować plastyką – biernie i czynnie. Niektórzy starają się o przyjęcie do szkół plastycznych.

PROCESY PSYCHICZNE

rozwijane w średnim i starszy wieku szkolnym

- **Intelekt:** myślenie abstrakcyjne, słownictwo i wiedza – krystalizujące się zainteresowania; samoświadomość; świadomość otoczenia, wrażliwość percepcji wzrokowej; silny krytycyzm; koncentracja uwagi; procesy obserwacji;
- **Emocje i motywacja:** konflikty emocjonalne; lęk - nadmierna zależność od aprobaty rówieśników; konformizm – nonkonformizm, tłumienie emocji (szczególnie chłopcy); wrażliwość estetyczna; skłonność do kopiowania;
- **Sfera społeczna:** silne dążenie do samodzielności; internalizacja norm społecznych i moralnych; poczucie odpowiedzialności; plany życiowe; relacje partnerskie

FAZY ROZWOJU PLASTYCZNEGO

średni i starszy wiek szkolny

- **Realizm wraźeniowy** (naiwny) - 11 – 13 r.ż.: nosi cechy ideoplastyki, cechy perspektywy zbieżnej i malarskiej mieszają się z aperspektywicznym wyrażaniem trzeciego wymiaru; kolor jest mieszaniną partii lokalnych z fragmentami zapełnionymi barwami alokalnymi, dużo kompozycji ilustracyjnych.
- **Realizm wizualny** – 13 – 16 r.ż.: opiera się na bezpośrednich spostrzeżeniach wzrokowych, większość młodzieży rezygnuje z wypowiedzi opartych na wyobraźni, tendencja do korzystania z zapożyczonych wzorów; kolorystyka – barwy lokalne podporządkowane formie rysunkowej obiektów, zanika naturalne wyczucie kompozycji.
- **Realizm intelektualny** – po 16 r.ż. - łączenie wrażeń zmysłowych z wiedzą o rzeczach i zjawiskach, uruchamiana jest wyobraźnia i myślenie twórcze, przezwyciężenie kryzysu przez uzdolnionych plastycznie, prace nabierają indywidualnego charakteru, dynamiczne, nastrojowe

Prawidłowości rozwoju zdolności plastycznych nastolatków

- **Dominująca treść** – postać ludzka, szczególnie portrety, później krajobrazy i martwa natura, dążenie do tego co obserwowalne – rezygnacja z wyobraźni; po 15 r.ż. korzystanie z modeli natury, operowanie układami dekoracyjnymi, wyrażanie swoich fantastycznych wizji i pragnień. Funkcja informacyjno- przedstawieniowa dominuje nad ekspresyjno – artystyczną.
- **Kolorystyka** – zróżnicowanie z uwagi na wpływy kulturowe, typologię umysłowości, indywidualne różnice rozwojowe; spadek ilościowy kolorów – barwy lokalne – dużo prac niemalże monochromatycznych. W fazie realizmu intelektualnego - coraz częstsze próby interpretacji rzeczywistości, poprzez stosowanie abstrakcyjnej kolorystyki i świadomą deformację kształtu.
- **Kompozycja** – narastająca dbałość i kompetencje, powrót „wyczucia”

Cechy młodzieży plastycznie uzdolnionej

(poniżej 1% populacji)

- Wysoki poziom uzdolnień manualnych
- Energetyczna produktywność
- Inteligencja ogólna (na ogół) i artystyczna
- Wysoki poziom zainteresowań i aspiracji twórczych
- Wysoka wrażliwość percepcji wizualnej
- Twórcza wyobraźnia i osąd estetyczny (system wartości)
- Wysoka motywacja do podejmowania działań plastycznych

Typologia postaw twórczych

- **Typ wzrokowy** – konwencjonalny, nastawiony na odtwarzanie rzeczywistości, liczy się zmysł obserwacji = „dobre oko”;
- **Typ behawioralny** – twórczy, działaniowy; istotny jest sam proces tworzenia, działanie wyprzedza rodzenie się pomysłu i emocjonalności pracy;
- **Typ wyobrażeniowy** – twórczy, emocjonalny, źródłem inspiracji jest wyobraźnia;
- **Typ intuicyjny** – twórczy, ekspresyjny, intuicyjnie trafia w barwę, formę, kompozycję;

cd. **Typologia postaw twórczych**

- **Typ intelektualno – refleksyjny** – wizja artystyczna jest aktem chłodnej analizy, syntezy i generalizacji zjawisk, wynik działań jest dokładnie i wcześniej znany twórcy;
- **Typ uczuciowy** – kieruje się aktualnym nastrojem, potrzebuje klimatu przeżyć estetycznych i emocjonalnych;
- **Typ relatywny** – mieszania cech poszczególnych typów

A TY?

Co myślisz o sobie, jaki Ty prezentujesz typ postawy twórczej ?

:-)